

În avanpremieră: *Camuflaj* de Daniela Rațiu. Fragment de roman

„Tot pe aici pe undeva stau și fulgerătoarele cuvinte ale lui von Jawlensky: arta e nostalgia lui Dumnezeu”

Scrisul este forma de inadecvare personală, de căutare asiduă, la început instinctuală decât cerebrală, a felului în care ar trebui să rezonzi cu lumea, să înțelegi ce ți se întâmplă, să decodifici, să dai la o parte vâlul. Pentru Kafka era o formă de „rugăciune”. Scrisul are pentru mine această dimensiune spirituală. E o poartă.

Vorbind în termeni de „laborator al scrisului”, scrisul e mai degrabă „atelierul bijutierului”, decât asepticul laborator unde obiectele metalice – seringi, spatule, clești, cuțite, se reflectă straniu în luciul de porțelan al faianței. Pulberi, diamante încă neșlefuite, aur ascuns în locuri nebănuite, smaralde strălucind organic, argintul uitat printre unelte metalice confecționate brut, perle, opale, chihlimbare și alte nenumărate și neștiute metale și pietre prețioase sau semi-prețioase. Locul tainic al scriitorului, deși „scrisul”, această aptitudine, e mai degrabă prelungirea, în forma grafică, a felului în care lumea își „vede” astfel reflecția în urmele pe care literele le lasă pe hârtia albă, precum pictorul lasă pe pânza albă urme tainice – culoare, umbre, adâncimi, transparențe, reconstruind lumea, devoalându-i sensurile. Probabil că, din multele încercări ale celor care se apleacă asupra scrisului, una dintre cele mai frumoase definiții ale scrisului ar putea fi și cea dată de Nicolae Steinhardt în minunatul Jurnal al fericirii, și anume: „Prin cuvinte oamenii își comunică idei, sentimente, informații. Și acel extaz în fața binelui, frumosului și adevărului care nu-ți îngăduie să taci”. Nu vanitate, nu trufie, ci o înțeleaptă umilință și tainica dorință de înțelegere a lumii. Cât privește „tehnicitatea” scriiturii, asamblarea aurului cu diamantele, argintul cu chilimbarul, perlele cu aurul alb – mîgală, exercițiul de fiecare zi al bijutierului pentru a găsi tăietura și forma perfectă, armonia și ritmul.

D. R.

Camuflaj de Daniela Rațiu. Fragment de roman

Mama pleacă doar până la ușă. Nu e departe. Îi simte mirosul chiar și aici, în mijlocul camerei. Soarele îl încălzește. Subțiriile îi sunt umede. Căldura îi dă, întotdeauna, sentimentul de siguranță. Ca în așternuturi, când Antonia îl ține în brațe și îl mângâie atât de iscusit până îi trec durerile de cap, vocile, zgomotul. Porumbelul preferat al mamei e chiar pe capul lui. Micile piciorușe ale lui Ciuciu le simte pe cap, printre firele de păr, înfigându-și ghearele ascuțite în scalpul lui. Înțepăturile astea îi dau un sentiment de bine. Mama se întoarce spre el, după ce închide ușa în urma Diamandei și a Domnului I. Biscuiți cu lapte cald. Asta vrea. Antonia știe și înainte de a intra în bucătărie îi aruncă privirea aia de *mama vine acasă la tine*. Ea e când Antonia, când mama. E ca o păpușă cu două fețe, cu două corpuri, din acelea pe care, dacă le întorci spatele, au de fapt alt corp văzut din față. Antonia-mama. Mama-Antonia. Antonia. Uneori, mama. Doar atunci când îi aduce, ca acum, cana cu laptele cald și biscuiții rotunzi cu vaporaș. Sunt simpli, fără cremă, cu aromă de vanilie. Când se așează pe pragul balconului, obiceiul lor, atunci Toni stă lângă Antonia. Porumbeii se adună și ei în micul balcon. Acum soarele se înroșește și mușcatele roșii din ghivece par roșii-aurii. Acoperișurile par roșiatice-lichide de parcă lumina soarelui ar lăsa peste oraș o coală subțire, moale, fină, strălucitoare. Laptele cald și biscuiții înmuiați. Mama pune cana jos și câțiva porumbei o inspectează. Antonia îl lipește pe Toni de ea, capul lui se odihnește pe sâni ei moi. Toni simte mirosul ce se ridică din pieptul ei. Miros de femeie. Mirosul care îl liniștește. Antonia îl mângâie prin păr, iar Toni stă pe pieptul ei, cu mâna mângâindu-i sâni moi, peste rochia înflorată. E ca întotdeauna, cum a fost și va fi, doar ei ajungându-și unul altuia. Antonia se preface că nu înțelege insistența lui Toni cu care îi tot scrie criticului, căci scrisorile pe care i le tot trimite Toni ea nu le mai citește. Nu mai vrea. Se preface că nu le mai vede. Au devenit intime. Scrisorile la care nu mai primește răspuns. Scrisorile pe care le scrie în două exemplare. Nu se mai întorc, nu s-au întors niciodată la expeditor pentru că Toni nu își mai scrie adresa pe spatele plicului. Nu e nevoie. Le scrie în dublu exemplar și, de fiecare dată, după trei zile de la expediere, când știe că au ajuns, *trebuie să fi ajuns*, atunci recitește, pagină cu pagină, imaginându-și cum sunt citite. E singura lui răzvrătire. Antonia închide ochii la toată această poveste care *nu duce nicăieri*, își spune ea. Toni e prea fricos ca să iasă din coconul lui. Toni mângâie sâni Antoniei. Porumbeii s-au adunat lângă picioarele lor, de parcă cu toții, păsări și oameni, se scaldă în lumina apusului, contemplativi și melancolici. Sâni Antoniei îi dau viziuni mărețe, curaj să brodeze în mintea lui întâmplări ce par aieva în care *criticul lui* citește, în fața

unei ferestre pe care se arată același soare roșu metalic ce se lățește înghițind orizontul, iar efectul cuvintelor lui Toni nu e altul decât același pe care Toni îl resimte doar gândindu-se la *Eliad*. Căldură în mădule. Stomacul cum se strânge. Durerea surdă de cap. Inima bătând mai puternic.

Părul și-l lasă să crească lung. Antonia mângâie părul lui lung acum, de parcă ar arăta ca un paj tomnatic. Îl lasă și asta să facă – părul mai lung, toate aceste mici libertăți îl țin mai legat de ea. Toni e doar al ei. Cu totul. Părul lui subțire, aproape blond, pielea feței mereu unsă din care firele de păr ies neregulate, unele crescând prea lungi, altele rămânând scurte. Toni se vede frumos în oglindă doar atunci când se gândește la Eliad. Eliad cu părul lui negru, lucios, cum își trece el degetele prin păr cu așa o grație de îl lasă fără respirație. Altfel, neconectat cu gândul la Eliad, Toni nici nu se zărește în oglindă. În oglindă nu e nimic, nimeni. Trebăluiește în baie ca și cum ar face totul mecanic, orb la propria-i imagine din oglindă. Se uită la sine ca și cum nu ar fi nimic în oglindă. Nici nu știe cum arată. Gândul la Eliad scurtcircuitează oglinda și atunci se vede pe sine ca și cum ar fi de partea cealaltă a oglinzii, din oglindă văzându-se pe sine, iluzionându-se că ar fi Eliad și oare cum s-ar uita la el. Antonia e frumoasă. Mirosul ei e ca și laptele cald. Închide ochii și își imaginează mirosul lui Eliad. Exercițiul lui de libertate. Îl compune în mintea lui pe Eliad cu un soi de plăcere ce îl face să vibreze. Îi compune și mirosul - aspru, o nuanță de transpirație amestecată cu miros de after shave, pielea aspră, părul moale, vocea guturală. Îi sună în minte cuvintele și felul în care Eliad vorbește la televizor. Atâtea cuvinte frumoase, pline, admirabile. De fiecare dată, când Eliad e la televizor, Toni își notează tot ce spune, subliniază cuvintele care au sunet neobișnuit pentru el *intrinsec, volatil, abscons, fluid, miraj, subjugare, edulcorat, suav, grotesc, maniac, vibratil, senzual*. Toni simte că toate astea îi sunt adresate lui, totul e un *dar* și astfel cuvintele lui Eliad își fac loc în romanul lui. Televizorul devine o cutie de sticlă ca un diamant atunci când Eliad apare și *îi vorbește*. Cuvintele lui sună altfel decât atunci când oamenii își folosesc gura, limba, corzile vocale pentru a scoate sunete. *Femeia fără picioare, bărbatul viril, Eliad, laptele cald, porumbeii, soarele roșu, vântul care plimbă penele păsărilor din pensiunea Antoniei* - toate de-a valma.

În paginile romanului său, Toni se simte Dumnezeu. Puternic, uneori îngăduitor, alteori nemilos. Blând și dur. *Femeia fără picioare* e la îndemâna lui, depinde total de el. La început îi era indiferentă, dorea pur și simplu să îi facă *bărbatului viril* o femeie. Să nu fie singur. A fost o întâmplare să dea peste ea în cutia de sticlă, pe când aștepta să treacă timpul, căci urma o emisiune cu Eliad. *Alice White* își dorea să rămână fără picioare căci nu le simțea ca fiind ale ei. Corpul ei robust, o feminitate britanică sănătoasă, cu pielea albă și părul blond auriu, genul de femeie care îi inspiră lui Toni un soi de teamă, atât de opusă felului în care Antonia arată – fragilă, slabă, cu osatura parcă la vedere. Uneori îi mângâie fața Antoniei și simte că de fapt compune sub pielea degetelor oasele chipului ei, îmbinările și golurile. Alice e altfel. Pare de nezdruccinat, chiar și hotărârea ei i se citește în ochii de un albastru metalic. Privirea aia clară îi dă lui Toni fiori. Frica. Spaima. Necunoscutul. Fascinația. Alice din cutia de sticlă își petrecea sfârșitul de săptămână în scaunul cu rotile, în așteptarea operației de amputare a picioarelor. Londra nu era șocată de intenția ei. Avea nevoie doar de un simplu certificat de la psihiatru care să ateste că e în deplina facultăților mintale, iar psihiatrul ales de ea explică faptul că Alice White e perfect normală, doar picioarele nu le simte ale ei. Atunci Toni se gândi că ea nu se simte ea în corpul ei? Unde se simte ea? Doar în cap? În mâini? În pieptul puternic care îl rușinează pe Toni prin volumul ce se întrezărește prin rochia ei de stofă gri. Alice mai avea doar două săptămâni până când era programată la operația de tăiere. Puternicul sentiment de *deja vu* îl ținut pe Toni în fotoliu, urmărind povestea ei de parcă îi era adresată lui. Sentimentul acut că a mai întâlnit-o, că o cunoaște, că a avut de a face cu ea. Dar unde să o fi întâlnit? Toni nu a părăsit niciodată orașul său. Chiar și atunci când pleacă din apartament o face doar împreună cu Antonia. Coboară scările temător, sprijinindu-se de zidul rece și prăfuit, iar sinusoida ca de melc a scărilor îi dă un soi de amețală. O senzație stranie îl cuprinde, privește curajos în jos și se imaginează că ar zbura fără început și sfârșit în interiorul acela rotitor împrejmuit de fierul forjat, dantelat și negru. Și după această amețală aiuritoare, până ajunge jos, în fața ușii mari, pe care Antonia o deschide trăgând de clanță cu ambele mâini, aceeași uimire - poarta se deschide ca o imensă gură luminoasă și Toni, emoționat de fiecare dată, iese ținându-se de Antonia. Afară totul pare a se prăvăli peste el – zgomote, oameni, clădiri, mașini. Se apară ținând ochii în pământ, concentrându-se asupra încălțărilor lui și ale Antoniei, de parcă, în felul acesta, ar da sonorul orașului mai încet. Din când în când, ridică privirea și totul în jur pare să se miște vertiginos, și apoi iar picioarele mișcându-se ordonat. Unu – doi – trei – patru. Unu – doi – trei – patru. Dar unde a mai văzut-o pe Alice? El întotdeauna a ținut ochii în pământ. Sunt atât de puține chipurile celor pe care îi cunoaște, recunoaște. Se gândește mereu, convins fiind că își va aduce aminte la un moment dat unde a mai văzut-o pe Alice White înainte de a coborî din cutia de sticlă în paginile romanului lui. Toni i-a adus-o în dar bărbatului viril din povestea sa. La început a făcut tot ceea ce Toni o punea să facă. Nu ieșea din cuvântul lui. Tot ceea ce Toni scria despre ea, în legătură cu ea, se întâmpla întocmai. Alice asculta tot. Acum o urăște pe Alice pentru că a devenit cicălitoare, nemulțumită, neiertătoare. Lui Toni îi este ciudă că nu și-a dat seama când a început această nesupunere a ei. Recitește rândurile, paginile de când a apărut Alice și nu găsește spărtura, ruptura, locul de unde a început să se înfiripe această atitudine periculoasă a ei. A început să ia hotărâri de una singură, iar Toni nu poate tolera nesupunerea și nerecunoștința. Și nu e doar atât, Toni se simte încolțit. În visele lui, Alice coboară din carte și pune stăpânire pe apartament, gonește porumbeii mamei, iar ei doi, Toni și Antonia, sunt alungați din casă, se rostogolesc pe treptele de ciment și ajung plini de sânge tocmai jos în

fața porții. În astfel de vise, Toni plânge în somn, geme, și se strânge lângă Antonia, cuibărimdu-se, lipindu-se, ca și cum ar vrea să lege la loc cordonul ombilical. Antonia îi aude plânsul și îl mângâie, îi cântă la ureche, abia șoptit, iar plânsul ca de copil chinuit se potolește. Întotdeauna, după astfel de vise, Toni udă cearșaful, iar dimineața, camera miroase a urină. Toni, de cum deschide ochii, simte căldura și umezeala pijamalelor și fuge rușinat la baie. Niciodată Antonia nu spune nimic, până se întoarce el din baie, ea se ridică, scoate cearșaful, fața de plapumă, le aruncă, trage salteaua și o rezemă în picioare de perete. Când îl aude pe Toni că iese din baie, știe că el se va duce în bucătărie – spațiul-zona-tampon între așternuturile ude de urină și *bună dimineața*. Antonia are deja un sistem bine pus la punct – ligheanul cu apă, peria și freacă salteaua cu cercul ei urmă a lui Toni.

Ordinea lucrurilor e foarte importantă pentru Toni. Atât de importantă, încât nu poate ieși din tiparele ei. Precum cadența pașilor pe trotuar – ai lui și ai Antoniei, unu-doi-trei-patru, câte mașini roșii trec pe străduță atunci când el îndrăznește să ridice ochii din trotuar, și asta doar după ce s-a asigurat că alte picioare cu alți pantofi, maro, negri, albi, gri, albaștri, roșii, nu vin spre ei, iar din spatele lor alți pași nu se apropie, cu corpuri, cu mâini, cu voci - sunt patru mașini roșii parcate de-a lungul străduței, în două minute au trecut două mașini roșii, patru negre și una albă. Vânzătoarea are patru agrafe dispuse două câte două, pe raft sunt zece pachete de biscuiți cum îi plac lui, cinci franzele, zece suluri de hârtie igienică. În micul magazin au intrat trei femei și un bărbat, iar treptele pe care coboară, după ce au deschis ușa, sunt doar trei. Revistele colorate cu femei aproape nude pe coperti, cu surâsurile lor atât de frivole îl intimidează, se uită la ele aproape roșind și caută cu privirea, ca un colac de salvare, revistele cu benzi desenate. Inspirația lui. Acolo evadează, plonjează într-un loc care îl atrage cu forță. Acolo se simte una cu personajul – Captain Power, viril, frumos, cu trăsături sculpturale, puternic, neînfricat, întotdeauna ieșind din orice situație limită. Pagină după pagină, Captain Power cucerește tot ce poate fi cucerit – femei, bărbați, orașe, instituții, bandiți fără scrupule, trenuri, avioane, mașini, străzi întunecate, bănci, totul. Costumul aproape mulat pe bărbăția lui Captain Power îi provoacă lui Toni amețeli, reverii, fantezii. Captain Power pare a căpăta câte ceva din frumusețea lui Eliad. Chipul lui Captain Power se schimbă cameleonice și e când Toni, când Eliad. Drumul spre casă e populat mereu de pantofi colorați, zgomote de mașini, tramvaie, mirosuri, prea multe mirosuri, voci, prea multe voci. Se agață de brațul mamei și nu își ridică privirea din pământ. Acum Antonia s-a oprit, vorbește cu o femeie, Toni nu ridică ochii, nu e curios cine este femeia cu care Antonia conversează – îi vede pantofii vișinii cu șireturi negre. Toni răsfoiește paginile revistei cu benzi desenate ca și cum ar derula un film. Fotografele par a se alerge pe pagini, iar ritmul e tot mai alert. Toni răsfoiește paginile cu viteză, iar Antonia îl trage de mână, salutându-o în grabă pe femeia care rămâne, în mijlocul străzii, cu propoziția neterminată, cu un zâmbet pe față – un amestec de amuzament și mirare.

Daniela Rațiu